

Perri

Ik maakte kennis met Dobbs op de dag dat mijn wereld instortte. Het was 1933, en voor vrijwel alle andere mensen in die goeie ouwe Verenigde Staten van Amerika was de wereld al jaren eerder ingestort. Ik was er echter vier jaar lang zonder noemenswaardige kleerscheuren afgekomen. Voorzover ik wist was de Grote Depressie amper binnengedrongen in mijn hoekje van het paradijs.

En toen kwam er abrupt een einde aan, net als aan Herbert Hoover – het was zijn laatste dag als president. Het hele bankwezen hield op te bestaan, en mijn wereld ook.

Het begon niet als een vreselijke dag. Integendeel, het leek alsof de lucht geladen was met elektriciteit. Ik had die zaterdag uitgeslapen; de avond ervoor was ik naar een studentenfeest geweest aan Georgia Tech (zo noemen we het Georgia Institute of Technology hier in Atlanta) en ik was bekaf. Mama wekte me om tien uur, zoals ik had gevraagd, en nadat ik m'n maïspap en eieren naar binnen had gewerkt, voegde ik me bij het hele gezin in de woonkamer, waar onze radio boven op het buffet stond.

De verslaggevers die de situatie daar in Washington D.C. beschreven, waren in alle staten van opwinding. ‘Er zijn hier massa’s, massa’s mensen; de menigte strekt zich uit over vier hectare gras en plaveisel. Allemaal wachten ze op de verkozen president...’

Mama en papa, mijn jongere zus Barbara en broertje Irvin, en ik schoven zo dicht mogelijk naar de radio. Jimmy en Dellareen, onze bedienden, waren er ook met hun vijf kinderen. Mama had hen uitgenodigd om die zaterdag te komen – normaal gesproken werkten ze alleen doordeweeks voor ons – om te horen hoe meneer Roosevelt beëdigd werd.

Het leek wel of heel Amerika zijn adem inhield, in afwachting of deze nieuwe president ons misschien zou kunnen beschermen tegen onszelf. Ik verkeerde in gespannen verwachting, mama hield haar societyglimlach op haar gezicht geplakt, maar papa deed geen moeite om zijn sombere stemming te verbergen. Diezelfde ochtend, op 4 maart 1933, had letterlijk elke bank in Amerika zijn deuren gesloten, en papa was bankier. Het hele land was bang – of misschien was *doodsbenauwd* een beter woord.

Terwijl we wachtten tot de toespraak zou beginnen, ging mama naar papa toe en gaf hem een vluchtige zoen op zijn wang. ‘Holden, ik geloof dat meneer Roosevelt ons weer op de juiste weg zal brengen.’

‘Het is al te laat, Dot,’ was vaders antwoord.

Echt weer iets voor hem, dacht ik geërgerd, vrezend dat hij het drama van dit ogenblik zou bederven. Waar-

schijnlijk had papa alle reden om pessimistisch te zijn. Als een van de directeuren van de Georgia Trust Bank bekeek hij de economische situatie met weinig hoop op een wonderbaarlijk geneesmiddel – even onbetrouwbaar als de fraaie wonderdrankjes waarvoor in de apotheek van Jacobs reclame werd gemaakt..

‘Hij is gewoon een charmeur, die meneer Roosevelt,’ zei papa tegen mama. ‘Hij heeft nog nooit één praktische opmerking gemaakt over hoe hij de boel wil gaan veranderen. Zijn toespraken zijn optimistische retoriek met een beetje humor erdoor. Niemand kent die man werkelijk.’

Mama gaf papa een klopje op zijn hand en haalde even haar schouders op. Op de achtergrond hoorden we muziek; zo nu en dan schakelde de verslaggever over naar een reclame voor Coca-Cola of het Sears en Roebuck postorderbedrijf of Haverty’s meubelwinkels. Eindelijk was het moment aangebroken dat de nieuwe president zou spreken. Dellareen legde twee van haar zontjes, die op de vloer aan het kibbelen waren, het zwijgen op. Ik zat op de eetkamertafel met mijn voeten op Irvins knieën, en niemand gebood me eraf te komen.

Ik denk dat we allemaal aan het bidden waren om een wonder. Iedereen in de Verenigde Staten had een wonder nodig. Bankiers en bedienden en alle mensen daar tussenin. Republikeinen en Democraten, oude mensen en jonge. Mijn ouders waren loyale Republikeinen, maar persoonlijk was ik blij om Herbert Hoover

te zien vertrekken als president. Ik had m'n buik vol van de 'Hoovervilles' – de sloppenwijken die tijdens de Grote Depressie ontstonden en naar president Hoover werden vernoemd, omdat hij niet had verhinderd dat we in de depressie waren beland – en de honderden andere zaken waarom we die arme man hadden bespot. De gedachte aan verandering maakte me opgewonden.

Meneer Roosevelt's stem kwam krakend door de radioverbinding, en we leunden allemaal nog iets meer naar voren.

... Deze grootse natie zal standhouden zoals zij heeft standgehouden, zal herleven en zal bloeien. Daarom wil ik in de eerste plaats mijn stellige overtuiging uitspreken dat het enige wat wij hoeven te vrezen, de vrees zelf is – naamloze, redeloze, ongerechtvaardigde angst, die verlammend werkt op de benodigde pogingen om de terugtrekkende beweging te veranderen in een opmars...

We zaten allemaal te luisteren, in vervoering gebracht – behalve vader wellicht – door de stem van meneer Roosevelt; zijn vaderlijke toon was geruststellend, zelfverzekerd, en hij sprak woorden waarvan ik geloofde dat ze wonderen teweeg konden brengen.

'En hij belichaamde die kracht en dat optimisme, door zich uit de rolstoel te hijsen en zijn verschrompelde benen te dwingen om over het podium naar het spreekgestoelte te lopen,' sprak de verslaggever theatraal, nadat de toespraak afgelopen was.

Ik hoopte dat de toespraak van de nieuwe president mijn lieve vader had opgemonderd. Ik had gezien hoe zijn stemming de afgelopen maanden steeds somberder was geworden. Mijn vader nam me vaak in vertrouwen; hij vertelde me dingen over zijn zaak die ik fascinerend vond. De laatste tijd echter had hij vele uren alleen doorgebracht in zijn studeerkamer, en de vorige avond had ik hem met mama horen ruziën over het sluiten van de banken.

Mama had een positieve kijk op het leven, wat hielp om mijn piekerende vader tot rust te brengen. Zijn stemmingen waren even donker als zijn haar – zwart haar, zonder een spoortje grijs. Ik vond het merkwaardig dat mijn vader, die zo vaak zwaarmoedig was, er jong en vitaal uitzag, terwijl mama kringen onder haar mooie groene ogen had en donkerblond haar dat om de maand geverfd moest worden – een buitensporige uitgave die we zelfs nog nooit buitensporig hadden gevonden totdat papa een maand geleden boos was thuisgekomen en die arme mama had verboden om naar de kapsalon te gaan.

Mama was vindingrijk en bedacht een manier om haar haren op eigen kracht geknipt en geverfd te krijgen: Dellareen was heel handig in het kappen van blanke dames. Ik had gezien hoe Dellareen haar brouwsel had gemaakt, en hoopte van harte dat het zou werken, zodat mijn vriendinnen in Atlanta niet zouden denken dat de familie Singleton moeilijke tijden beleefde.

Die zaterdag, begin maart, had meneer Roosevelt

het land gerustgesteld met zijn woorden, en ik voelde me zelfs hoopvol. Ik had vriendinnen, feestjes om te bezoeken, afspraakjes in overvloed; en nu zou de nieuwe president op de een of andere manier de economie van het land herstellen. En de banken. O, alstublieft ook de banken, vooral die van papa.

‘Perri, ik zou graag willen dat je zo meteen met mij meegaat naar het treinstation,’ zei mama na de lunch. Irvin was ervandoor gegaan om in het park te honkballen met zijn vrienden, Barbara was bij haar beste vriendin Lulu, en papa had zich teruggetrokken in zijn studeerkamer.

Ik was van plan naar mijn vriendin Mae Pearl te lopen, die verderop in de straat woonde, en haar vragen wat ze van Rooseveltts toespraak vond. Ik trok een gezicht. ‘Hè, mam. Waarom?’

‘Josephine Chandler gaat haar nichtje afhalen van de trein uit Chicago. Ze blijft de rest van het jaar bij de Chandlers logeren en zal naar school gaan op het Washington Seminary.’

‘Begint ze nu met school – in *maart*?’

‘Ik geloof dat haar familie moeilijke tijden doormaakt, en dat mevrouw Chandler heeft aangeboden het meisje in huis te nemen en haar een opleiding te geven.’

Iedereen beleeft moeilijke tijden, dacht ik, een beetje boos op mama omdat ze mijn plannen voor die middag in de war had gestuurd. Maar dit meisje had geluk. De familie Chandler woonde in het grootste huis van

de buurt en gaf 's zomers vrijwel elke week een feestje, en de meeste meisjes die ik kende zouden graag afstand doen van hun ijsthee in augustus om een poosje in het huis van de Chandlers te mogen wonen.

'Holden, we nemen de Buick naar de Chandlers,' riep mama over haar schouder naar papa. Blijkbaar bromde hij instemmend, want voor ik het wist reden we over Wesley Road naar Peachtree Road in papa's tweedeurs Buick Victory Coupé. Papa was zo trots op die auto dat hij mama er vrijwel nooit in liet rijden.

Hij is zeker in een goede bui vanwege meneer Roosevelt, dacht ik.

Mama, die altijd een beetje gespannen was achter het stuur, maakte mij ook nerveus, maar ik probeerde het niet te laten merken. Mevrouw Chandler stond ons op te wachten; haar chauffeur stond klaar om ons in de Alfa Romeo Cabriolet naar het station te brengen. O, wat een chique auto was dat! Zij ging voorin naast de chauffeur zitten, en mama en ik kropen samen op de achterbank, waar het briesje van het vroege voorjaar ons haar in de war maakte, het optilde en deed dansen als jonge blaadjes aan een kornoelje.

'Ze heet Mary Dobbs Dillard. Ze is zestien of zeventien jaar, en komt op school bij jou in de klas, Perri.' Mevrouw Chandler draaide zich om in haar stoel om met ons te praten, en haar perfect gekapte haar wapperde enigszins in de wind. 'Ik had haar in geen jaren gezien, maar afgelopen najaar ben ik naar Chicago gegaan en trof haar daar aan bij mijn broer en

zijn vrouw en hun andere kinderen, in zeer moeilijke omstandigheden. Ik stond erop dat ze hierheen zou komen. Ze is behoorlijk intelligent en verdient een goede scholing.

Mijn broer Billy, ach, de beste man bedoelt het goed. Hij heeft allerlei liefdadige ideeën om anderen te helpen, maar ik kreeg de indruk dat zijn eigen gezin verhongerde terwijl hij zijn aalmoezen uitdeelde. Ik wilde de twee jongere zusjes ook hierheen halen, maar Billy's vrouw Ginnie zei dat ze te jong waren om van huis te zijn.'

Ik stelde me in gedachten mevrouw Chandlers nichtje voor – broodmager, met holle ogen, gedwee, hongerig – en nam aan dat mevrouw Chandlers broer wel zou lijken op de man in de beroemde foto van Dorothea Lange – in die jaren mijn grote voorbeeld – getiteld 'White Angel Breadline'. Op die foto stond een groep afgeleefde mannen die oud leken maar waarschijnlijk niet oud waren, te wachten in de rij voor de bedeling; het middelpunt van de foto was één man die met zijn gezicht naar de camera gekeerd stond, met een versleten hoed op zijn hoofd en een tinnen beker in zijn armen geklemd. Hij leunde op een hek en zag er volslagen berooid uit.

We hielden halt bij het elegante Terminal Station met zijn bogen en hoge torens, en mevrouw Chandler, mama en ik haastten ons het station in en zochten het perron op waar het berooide meisje uit mijn verbeelding volgens de dienstregeling zou aankomen. Enkele

minuten later stapte Mary Dobbs Dillard in een nevel van stoom en mist uit de trein, en ik hapte naar adem.

Mijn eerste aanblik van haar was betoverend. Mary Dobbs was het knapste meisje dat ik ooit had gezien, maar op een vreemde, onconventionele manier. Ze had een lichtgetinte huid – helemaal niet de volmaakt bleke teint die in onze ogen elegant was – en dik golvend zwart haar dat ze los tot op haar middel droeg. Haar ogen waren zwart – echt grote zwarte ovalen onyxstenen – en ook haar gezicht was volmaakt ovaalvormig, met hoge jukbeenderen en een huid die nooit enige onzuiverheid had gekend, daarvan was ik overtuigd. Ze was fijngebouwd en niet bijzonder lang, maar ze zag er sterk uit, een vastberaden soort van sterk. Ze droeg een verbleekte donkerblauwe katoenen jurk die helemaal verkeerd om haar magere, spichtige lijf hing.

Haar familie mocht dan wel moeilijke tijden beleven, ze keek zeker niet gedwee. Ze stond kaarsrecht, schouders naar achteren, en er lag een uitdrukking van verwondering op haar mooie gezicht.

‘Dag, Mary Dobbs,’ zei mevrouw Chandler en gaf haar nicht een vriendelijk schouderklopje.

Mary Dobbs zette haar kleine koffertje neer – gebroken wit, versleten en veel gebruikt, om het zachtjes uit te drukken –, sloeg haar armen om mevrouw Chandler heen en omhelsde haar stevig. ‘Ik vind het zo ontzettend fijn dat ik hier ben, tante Josie!’

Met een geschrokken uitdrukking op haar gezicht maakte mevrouw Chandler zich beleefd los uit Mary

Dobbs omhelzing en zei: 'Ik ben blij dat je veilig bent aangekomen.' Toen wendde ze zich tot mama en mij en zei: 'Mary Dobbs, ik wil je graag voorstellen aan goede vriendinnen van mij, mevrouw Singleton en haar dochter Perri.'

Mary Dobbs nam ons op, schonk ons een warme glimlach waarbij een volmaakte rij tanden zichtbaar werd, stak haar hand uit, pakte de mijne en schudde die krachtig. 'Aangenaam,' zei ze, en voegde er fluisterend tegen mij aan toe: 'Mary gebruik ik niet meer. Tegenwoordig heet ik gewoon *Dobbs*.'

Onze blikken ontmoetten elkaar, kortstondig, en ik voelde dat mijn gezicht rood werd.

'Nou, Mary Dobbs,' zei mevrouw Chandler, 'ik zal mijn chauffeur vragen je bagage op te halen.'

Ze gebaarde naar de chauffeur, maar voordat hij op het trapje van de trein kon stappen, schudde Dobbs het hoofd, wees naar de versleten koffer en zei: 'Dit is alles wat ik bij me heb.'

Weer leek mevrouw Chandler verrast, maar ze herstelde zich snel en zei: 'Nou, als dit alles is, dan denk ik dat we wel kunnen gaan.' De chauffeur nam de koffer van Dobbs over en liep het station uit, met ons in zijn kielzog.

Op weg naar huis zat ik op de achterbank met mama aan de ene kant en Dobbs aan de andere. Gefascineerd keek ik toe hoe Dobbs' lange zwarte manen achter haar aan wapperden als een vlag in de eenmeiparade. Ik kende geen andere meisjes met lang haar.

Mama porde me zachtjes in mijn zij, wat betekende: *Zeg iets, Perri!* Dus vroeg ik: ‘Ben je al eens eerder in Atlanta geweest?’

‘Een keer of twee, lang geleden. Ik kan me er weinig van herinneren, maar mijn vader heeft delen van Atlanta voor me beschreven.’

‘Komt hij hier vandaan?’

Dobbs keek me achterdochtig aan. ‘Ja, allicht. Mijn vader is de broer van mevrouw Chandler. Hij is opgegroeid in het huis waar zij nu woont.’

Ik kreeg een kleur. *Natuurlijk, wat een domme vraag!*

Ik wilde haar zeggen dat ze buitengewoon veel geluk had dat ze in dat enorme huis mocht gaan wonen, maar dat zou niet beleefd zijn. Welke fouten ik verder ook mocht hebben, ik wist wel dat ik beleefd moest zijn, vooral met mama naast me op de achterbank. Ik wilde Dobbs ook vragen naar haar leven in Chicago, maar in aanmerking genomen wat mevrouw Chandler had verteld over hun omstandigheden, dacht ik dat ook dat niet beleefd zou zijn.

Dus zaten we zwijgend bij elkaar.

Mama wendde zich tot mij en probeerde een gesprek op gang te brengen. ‘Perri, lieverd, vertel Mary Dobbs eens iets over je school en de meisjes in je klas. Ik weet zeker dat ze het leuk vindt om daar meer over te horen.’

Ik keek een beetje stuurs. Zo te zien vond ze het niet leuk, maar *popelde* ze om meer te horen, haar ogen wijd open van enthousiasme, en dat ergerde me. ‘De school heet Washington Seminary. Ik neem aan dat je weet...’

Dobbs viel me in de rede. ‘O, ja! Washington Seminary – en het is helemaal geen seminarie. Het is een “vakkundige en aangename school voor meisjes”, of zoiets. Er zijn dertig ervaren leraren en vier schooljaren die tot het diploma leiden, en jullie hebben een Franse vereniging en een Spaanse vereniging en allerlei soorten sport – basketbal en veldhockey en een wedstrijdzwemteam – en eenmeifeesten...’

Ik staarde haar met open mond aan. Ze klonk als een advertentie voor de school, al sprak ze met een accent dat beslist niet zuidelijk was.

Ze schonk me een warme glimlach en zei: ‘Tante Josie heeft me het jaarboek van vorig jaar toegestuurd. Ik heb het helemaal gelezen. *Feiten en fabeltjes.*’

‘O. Nou, dan denk ik dat je alles al weet wat er te weten valt. Daar kan ik weinig meer aan toevoegen.’

Mama keek me aan met afkeuring in haar ogen, en ik haalde mijn schouders op.

‘Nee, ik weet niet alles,’ zei Dobbs vriendelijk. ‘Natuurlijk niet. Vertel me eens iets over jezelf.’

Ik wilde niet met dit bruisende meisje praten, maar moeder gaf me een por in de ribben. Ik rolde met mijn ogen. ‘Ik ben zeventien, ik zit in het derde jaar – we zijn met z’n tweeëndertigen. Ik schrijf voor *Feiten en fabeltjes*, en ik ben fotograaf. Ik sta aan het hoofd van de Rode Kruisclub, ik ben vicevoorzitter van de derde klas, en ik ben lid van de Chi Phi meisjesvereniging. Ik houd van feestjes, en mijn clubje vriendinnen bezoekt er twee of drie per week. Je weet wel, dansfeest-

jes. Daar komen alle leuke jongens van de middelbare jongensschool, die de saaiste naam ter wereld heeft – Middelbare Jongensschool – en van de universiteiten in Atlanta – Georgia Tech en Emory en Oglethorpe. En verschillende meisjes uit mijn klas zijn al verloofd. Na schooltijd gaan we naar de apotheek van Jacobs en bestellen coca-cola of iets anders uit de frisdranktap. Ik ben dol op paardrijden. Het allerleukst vind ik de vossenjacht. Laat ik het zo zeggen: ik verveel me zelden.’

Dobbs keek me de hele tijd aan; er kwam een kleine glimlach om haar lippen. Ze hield haar hoofd schuin en bleef me maar aanstaren – gitzwarte ogen die recht door me heen keken – en zei: ‘Nou, hartelijk dank voor die monoloog, Perri Singleton. Maar ik ben ervan overtuigd dat er over jou nog veel meer te vertellen valt. Ik verheug me erop te ontdekken wie jij *werkelijk* bent.’

Ik keek haar kwaad aan, stak mijn neus in de lucht en wendde me tot mama, die altijd zei dat er bliksem-schichten uit mijn ogen schoten wanneer ik kwaad was, ‘op zoek naar iemand om te verzengen’.

Dobbs leek het niet te merken, maar leunde naar voren en zei: ‘Tante Josie, vond u de toespraak van meneer Roosevelt ook niet fantastisch? “We hebben niets te vrezen dan de vrees zelf!” Hij gaat dit land er weer bovenop helpen! Dat weet ik gewoon! Zoals hij zei dat we genoeg hebben, maar dat we onze bronnen alleen niet op de juiste manier hebben gebruikt – zo is het precies!’

Dobbs zat naast me in haar lompen en bleef maar doorgaan over de ‘godvruchtige toon van meneer Roosevelt’s rede’ en hoe hij de gevoelens van het Amerikaanse volk had weten te verwoorden. Mevrouw Chandler knikte beleefd, maar keek alsof ze vooral bang was haar nek te verdraaien terwijl ze zich op haar stoel in bochten wroog om Dobbs te kunnen aankijken.

Strooplikker, dacht ik. Ze wil gewoon indruk maken op mevrouw Chandler.

Uiteindelijk vuurde ik mijn bliksemschichtblik op Dobbs af, en ze glimlachte terug naar me, in het geheel niet van haar stuk gebracht. ‘Wat vond jij van de toespraak, Perri?’ Toen ik geen antwoord gaf, zelfs niet nadat mama me tweemaal met haar elleboog had aangestoten, viel het gesprek weer stil tussen ons drieën.

Gelukkig kwamen we een paar minuten later bij het huis van de Chandlers aan. Ik mompelde: ‘Aangenaam kennis te hebben gemaakt,’ en Dobbs antwoordde: ‘Insgelijks. Tot maandag op school.’

‘Wat een vreemd meisje,’ zei ik tegen mama, terwijl ze de Buick terug naar huis reed en onze straat insloeg. ‘Ze is een beetje theatraal, vindt u ook niet? Zoals ze maar doorbazelde over de nieuwe president, alsof zij het allemaal zo goed weet met haar aardappelzakjurk en erbarmelijke koffertje. Ik ben blij dat we uniformen dragen op Washington Seminary. Dan hoeven de andere meisjes tenminste niet haar garderobe te zien. Nog niet.’

‘Stil nu, Perri. Ja, ze is een beetje anders, maar ik denk dat ze gewoon heel opgewonden is om hier te zijn, gezien haar achtergrond. Ze zal er uitstekend tussenpassen, daar ben ik van overtuigd. Probeer haar maandag alsjeblieft aan een paar meisjes voor te stellen. En vel niet te snel een oordeel over haar.’

Lieve mama – ze gaf mensen altijd het voordeel van de twijfel.

Ik voorzag moeilijkheden met Dobbs.

We kwamen thuis, en mama parkeerde de auto op de oprit. ‘Holden, lieverd. Holden!’ riep ze luchthartig toen we eenmaal in de hal stonden. ‘Ik heb me prima gered met de coupé. Niet één deukje of krasje. Maar ik heb de auto op de oprit laten staan, zoals jij prettig vindt. Ik laat het aan jou over om hem in de garage te manoeuvreren.’ Ze babbelde verder, terwijl ze doorliep naar papa’s studeerkamer.

Ik had me net omgedraaid om naar boven te gaan, toen mama een gillette gaf en de hal inkwam met één hand voor haar mond en een velletje van papa’s briefpapier in de andere. ‘Je vader...’ begon ze. ‘We moeten je vader vinden!’ Ze rende de achterdeur uit in de richting van de garage.

Ik voelde mijn hart zo vreemd in mijn oren bonzen, en even kwam er een waas voor mijn ogen, toen de vreselijke uitdrukking op mama’s gezicht tot me doordrong. Toen volgde ik haar de deur uit en zette het op een lopen in tegenovergestelde richting – over het

grasveld naar de stallen waar papa zijn paarden hield. Paardrijden en vossen jagen waren zijn favoriete vrijetijdsbestedingen, en ik vermoedde dat hij een eindje was gaan rijden. Ik gooide de deur naar de stal open. Het lange gangpad was leeg, afgezien van een paar plukjes hooi die de staljongen waarschijnlijk had laten vallen bij het voederen die ochtend. De paarden, alle vijf, liepen nerveus heen en weer in hun box, zachtjes hinnikend.

‘Wat is er, jongen?’ vroeg ik, terwijl ik mijn hand liet gaan over het voorhoofd van Windchaser, papa’s lievelingspaard. Toen ving ik vanuit mijn ooghoek een glimp van iets op. Ik draaide me om en ging de tuigkamer binnen, en daar zag ik het: papa’s nette leren schoen, liggend op zijn kant waar hij was gevallen te midden van een paar plukjes hooi en zaagsel. Ik keek op en zag...

Papa’s levenloze lichaam hing aan de dakspanten, een hengstenketting om zijn nek, zijn lange benen in zijn donkergrijze zakelijke pantalon gestoken, bijna onmerkbaar bewegend, één voet zonder schoen. Aan de rauwe kreet die uit mijn binnenste voortkwam, leek geen einde te komen.

Toen viel ik flauw.

Daar vonden ze me, Jimmy en Dellareen en Ben, hun oudste zoon. Ben plensde water in mijn gezicht, en toen ik bijkwam keek ik opzij en zag ik de lange, magere Dellareen door de stalpoort naar buiten rennen

waar mama kwam aangelopen; ze greep mama bij haar middel vast en trok haar weg van de staldeur. Mama verzette zich, maar Dellareens krachtige donkere armen waren te sterk voor mama en sleepten haar weg, terwijl mama met een verslagen gezicht mij aankeek en gilde: ‘Holden, Holden, Holden...’

Ik herinner me de felle vastberadenheid op Dellareens gezicht, en ik herinner me ook haar woorden. ‘U krijgt er niets van te zien, miz Dorothy.’

Toen tilde Jimmy, die even mager was als Dellareen en niets langer, mij op, droeg me terug naar het huis en legde me neer op de bank in de zitkamer, en Dellareen legde een vochtige doek op mijn voorhoofd.

Ik vermoed dat Jimmy en Ben papa naar beneden hebben gehaald.

De middag veranderde in een waas van mensen die het huis in en uit liepen. Ik was dankbaar dat Barbara en Irvin nog steeds weg waren. Ik zat als versteend – als een oud blok hout – op de bank en bekeek de mensen door een soort mist. Mevrouw Chandler en haar bediende kwamen als eersten; vervolgens papa’s compagnon van de bank. Later kwam zijn goede vriend en accountant meneer Robinson nog langs, en meneer Chandler kwam rechtstreeks vanaf de golfbaan, gekleed in zijn Schots geruite kniebroek en polohemd. Langzaam maar zeker vulde het huis zich met mensen, en de stank van lichaamsgeuren – al onze geuren, al ons verdriet dat door de poriën van ons lichaam naar buiten kwam – doordrong de benedenverdieping.

Blijkbaar belde mevrouw Chandler na enige discussie naar Lulu's huis waar Barbara aan het spelen was, en naar de coach van Irvins honkbalteam, en vroeg of de kinderen daar konden blijven tot na het avondeten.

Na een poosje nam mevrouw Chandler mama mee naar boven, en op zeker moment hoorde ik mama jammeren: 'Arme Perri! En hoe moet ik het ooit aan Barbara en Irvin vertellen?'

Ik zat nog steeds op die bank, met mijn armen om mezelf heen geslagen en gewoon volslagen verdoofd; maar toen ik mama's bedroefde stem hoorde, zei ik tegen Dellareen: 'Ik zal het hun wel vertellen.'

Ze keek me geschrokken aan en schudde het hoofd. 'Nee. Nee, miz Perri. Dat is niet jouw taak.'

'Ik wil het doen. Ik *moet* het doen. Mama kan het niet. Dat weet je best.' Ik had nog altijd geen traan gelaten, maar mijn gezicht gloeide van de koorts van de rampspoed, en ik kon de rode vlekken op mijn wangen voelen.

Dellareen kneep in mijn hand, haar voorhoofd gefronst van zorgen, haar gezicht glimmend van het transpireren, haar bediendenuniform – gewoonlijk onberispelijk – onder haar oksels kletsnat van het zweet. Ze nam mijn gezicht in haar eeltige handen en keek me recht in de ogen.

Dellareen kende me al vanaf de tijd dat ik 'amper tot aan de knie van een sprinkhaan reikte', zoals ze het altijd formuleerde, en die dag kon ze mijn gedachten lezen. 'Het is niet jouw verantwoordelijkheid, miz Perri.'

Begrijp je dat? Ik weet dat je van je papa hield en hij van jou, en hij zou niet willen dat jij dit op je schouders zou nemen.'

De tranen kwamen gemakkelijk, en ik liet toe dat Dellareen me in haar armen nam terwijl ik huilde. Uiteindelijk fluisterde ik door de prop in mijn keel heen: 'Ik wil naar mama.'

Ik trof haar rechtop zittend in bed aan, met mevrouw Chandler naast haar. Mama's knappe, bepoederde gezicht zat onder de mascaravlekken; ze huilde zachtjes. Ze stak haar hand naar me uit. 'Perri, Perri.' Toen fluisterde ze tegen mevrouw Chandler: 'Perri was het die... die hem...'

Ik kneep in mama's hand, en mama sloot me in haar armen. Zo bleef ik een paar tellen over mama gebogen staan en voelde haar magere armen om me heen, hoe ze zich met heel het gewicht van haar lichaam, zo breekbaar, aan mij vastklampte alsof, zo leek het, haar leven ervan afhing. Ik hield haar stevig vast, en van ergens buiten mijzelf sprak ik de woorden: 'Het komt allemaal goed, mama. Op de een of andere manier komt het allemaal goed.'

Maar diep van binnen dacht ik: *Niets komt ooit meer goed, tenzij ik het goed maak. Het is nu aan mij.*